

ნუნუ ჩარკვიანი, სოფიო ყიფიანი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ქუთაისი, საქართველო

Nunu.charkviani@atsu.edu.ge

sopio.kipiani@atsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2024.09.59>

სიტყვარის სწავლების თავისებურებანი ბიზნეს ინგლისურში

საკვანძო სიტყვები: ბიზნეს ინგლისური, სიტყვარის სწავლება

ბიზნესის როლი თანამედროვე სამყაროში. განვითარებული საბაზრო ეკონომიკის ქვეყნებში უაღრესად დიდია ბიზნესის როლი და მნიშვნელობა. დღეს ჯანსაღი ბიზნესის განვითარების პირობებში იგი განსაზღვრავს ნებისმიერი ქვეყნის ეკონომიკის განვითარების დონეს. ინგლისური ენის მსოფლიო ენად ჩამოყალიბებას ძალიან შეუწყო ხელი გლობალიზაციის მზარდმა ტემპმა. ენაზე კომუნიკაცია კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი გახდა სხვადასხვა სფეროში, განსაკუთრებით ბიზნესის სფეროში. გლობალიზაციამ, მათ შორის ბიზნესის ინდუსტრიის ზრდამ აქტუალური გახდა ბიზნეს ინგლისურის როლი სასწავლო პროცესში და მისი კვლევა სხვადასხვა სამეცნიერო რაკურსით.

ბიზნეს ინგლისურის კურსის სწავლების მნიშვნელობა. ბიზნესის საერთაშორისო დონეზე გავრცელება ინგლისური ენის შემსწავლელთა დიდ ინტერესს იწვევს. მეორე ენის ცოდნა კიდევ უფრო მეტ შესაძლებლობას აძლევს ქართველ ახალგაზრდებს დასაქმდნენ, რადგან ენობრივი უნარები დღესდღეობით ითვლება არა მხოლოდ ამ პროცესის დამხმარე საშუალებად, არამედ აუცილებელ პირობად. ჩვენი უნივერსიტეტის ინგლისური ენის სპეციალობის მესამე კურსის სტუდენტებმა არჩევითი საგნებიდან პირველ რიგში ბიზნეს ინგლისურის კურსს მიანიჭეს უპირატესობა, „რადგან იგი მოიცავს ბიზნესის მართვის პრინციპებს“ [7:2]. ამ კურსის დახმარებით ისინი აცნობიერებენ ბიზნესის როლს საზოგადოებაში და ეცნობიან „ბიზნესის ასპექტებს როგორცაა ფინანსები, მარკეტინგი, წარმოება და მენეჯმენტი. ეს კურსი მათ ეხმარებათ ბევრი საინტერესო რამ შეიტყონ იმ სამართლებრივი სტრუქტურების შესახებ, რაც საწარმოს ოპერირებას ითვალისწინებს.“ ბიზნეს ინგლისურის კურსი მათ ასწავლის მსოფლიოს განვითარებული ქვეყნების გამოცდილებას ბიზნესის დარგში, ასწავლის თუ როგორ ვიმუშაოთ ერთობლივად, როგორ დავეკონტაქტოთ კოლეგებს - სხვა ქვეყნის კომპანიის წარმომადგენლებს, როგორ აღმოვაჩინოთ და გადავწყვიტოთ არსებული პრობლემები [8:3]. ბიზნესით დაკავებული თუ ბიზნესით დაინტერესებული პირები სხვადასხვა ტიპის ბიზნესის ინგლისურენოვანი სახელმძღვანელოების დახმარებით სწავლობენ გადაწყვეტილების მიღების გზებს,

ავითარებენ მარკეტულ სტრატეგიებს, ოპტიმალურს ხდიან ბიზნესის მართვას, ხელს უწყობენ ინოვაციებს და ინარჩუნებენ ეთიკურ ნორმებს.

კვლევის მიზანი და მეთოდოლოგია. ამ კურსის ათვისების დროს ახალგაზრდები ხვდებიან ისეთ ენობრივ მოვლენებს, რაც ზოგჯერ დამაბნეველია, გასაგებად რთული და გაურკვეველია მათთვის. კვლევის მიზანია ამ კურსის მასწავლებლებს დავეხმაროთ სახელმძღვანელოებში თუ სპეციალურ ლიტერატურაში არსებული იმ ლექსიკური ერთეულების სწავლებაში, რაც დამახასიათებელია ბიზნესის სფეროსთვის.

ჩვენს მიერ შედგენილი სხვადასხვა ტიპის სავარჯიშოზე ვარჯიში სტუდენტებს გაუადვილებს ბიზნესის ტექსტებში თუ საგაზეთო სტატიებში მოცემული ლექსიკური ერთეულების გაგებას. უცხო ტერმინების, სიტყვების, აკრონიმების, ფრაზებისა თუ იდიომების გამოყენება მათ მეტყველებას ავთენტურობას შესძენს. შემდგომში კი გაუმჯობესებს მათ კომუნიკაციას უცხოელ კოლეგებთან; ისინი უკეთ გაიგებენ ნებისმიერ ინგლისურენოვანი ბიზნესშეხვედრების მიზანსა და იქ განხილული საკითხების არსს.

კვლევის დასაწყისში ჩვენს მიერ მოძიებული სპეციალური ლიტერატურიდან ამოკრებილ იქნა სტუდენტთათვის განსაკუთრებით რთული ტერმინები, ფრაზები და იდიომები. მოხდა მათი კლასიფიკაცია ფორმისა და მნიშვნელობის კუთხით; მიზანი გახლდათ მათი სწავლება დაგვეწყო მარტივად, ნაცნობი ლექსიკური ერთეულებიდან და შემდეგ გაგვეგრძელებინა ისეთებით, რომელთა შესატყვისი ქართულად არ გვაქვს. სავარჯიშების შედგენისას გავითვალისწინეთ ყველა ის შემთხვევა, რაც მასწავლებლებს გაუმარტივებთ აღნიშნული ლექსიკური ერთეულების სწავლებას.

კვლევის დროს აქცენტი გაკეთდა ბიზნესშეხვედრების მსვლელობისას გამოყენებულ სიტყვებზე. ბიზნეს ინგლისურის სახელმძღვანელოების უმეტესობა კომუნიკაციის შესწავლით იწყება, რადგან შეიძლება კომპანიას ან ფირმას საუკეთესო პროფესიონალები ჰყავდეთ, მაგრამ ბიზნესის მართვის წარმატება უშუალოდ ადამიანთა ურთიერთობაზე დამოკიდებულია. ბიზნესმენები, კომპანიის მენეჯერები, საწარმოს მმართველები, აღმასრულებელი დირექტორები, ეკონომისტები, მომმარაგებლები, მყიდველები თუ გამყიდველები, აქციონერები თუ ინვესტორები მუდმივ თუ წერილობით კავშირში არიან ერთმანეთთან, განსაკუთრებით ეს მეტ მნიშვნელობას იძენს, თუკი ამ კომუნიკაციას ადგილი აქვს საერთაშორისო, გლობალურ დონეზე, სადაც ინგლისური ენის ფლობა აუცილებელი პირობაა. სხვადასვა ქვეყნის ბიზნესში დაკავებული პირები მუდმივ სატელეფონო კავშირში არიან თავიანთ კოლეგებთან, აქვთ მიმოწერა, ესწრებიან კონფერენციებს, თუ პრესკონფერენციებს, მონაწილეობას ღებულობენ პრეზენტაციებსა თუ სემინარებში.

აღნიშნული სტატიის მიზანია ის არის, რომ სხვადასხვა ტიპის ბიზნესშეხვედრების მომზადებისა თუ ჩატარების დროს ბიზნესში ჩართულმა სპეციალისტებმა გამოავლინონ კომუნიკაციის ისეთი დონე, რაც ამ კომუნიკაციის ეფექტურობას განაპირობებს.

ემპირიული მასალის თეორია და პრაქტიკა. ბიზნესის ენის შემსწავლელი ხვდება ბიზნეს შეხვედრების რამდენიმე ტიპს:

1. საუბარი, გონებრივი იერიში, პროექტის განხილვა.
2. დეპარტამენტთან შეხვედრა, მომმარაგებლებთან შეხვედრა, მომხმარებლებთან შეხვედრა.
3. კომპანიის კომიტეტთან შეხვედრა, კომპანიის ყოველწლიური ანგარიში და აქციონერთა და მოწილეთა შეხვედრა მომავალი გეგმების შესახებ [5:59].

აღნიშნული სახის შეხვედრებს საერთო ტერმინი და ფრაზაც ახასიათებთ, მაგრამ ზოგჯერ გვხვდება კერძოდ თითოეული სახის შეხვედრისთვის სპეციფიკური ლექსიკური ერთეულები.

კვლევის დროს განხილულ იქნა ტერმინები გამოხატული სხვადასხვა ფორმით და შინაარსით, სიტყვათა შეთანხმებით (კოლოკაციებით), კომპოზიტებით (დეფისით და უდეფისოთ), გამოთქმები, ფრაზები და იდიომები.

სამეცნიერო ლიტერატურაში ტერმინს განსაზღვრავენ შემდეგი სახით: „ტერმინს ვუწოდებთ ნებისმიერ სიტყვას ან სიტყვათა ჯგუფს იმ ცნების აღსანიშნავად, რომელიც დამახასიათებელია ბიზნესის, კულტურის თუ განათლების ამა თუ იმ სფეროსათვის. იგი ყოველმხრივ სპეციფიკური ხასიათის სიტყვაა. იდეალური ტერმინი მონოსემანტიკურია და თავის სფეროში გამოყენებისას მიკროკონტექსტზე არ არის დამოკიდებული. ე.ი. არ იხმარება მრავალმნიშვნელოვანი სიტყვის ფიგურალური (გადატანითი) ვარიანტი. თუკი ტერმინი მრავალმნიშვნელოვანია, მის გამოყენებას თავს არიდებს ამ სფეროში დაკავებული სპიკერი თუ სპეციალისტი, ჟურნალისტი თუ მიმომხილველი. ტერმინებად გვხვდება სიტყვათქმნადი ერთეულები, კომპოზიტები, სემანტიკური ცვლილებებით ან სესხებით მიღებული ლექსიკური ერთეულები“ [2:210].

ბიზნეს ტექსტებსა და საგაზეთო სტატიებში მივიღეთ ტერმინთა ტიპები შემადგენლობის მიხედვით. გვაქვს ერთსიტყვიანი, ორსიტყვიანი, მრავალსიტყვიანი ტერმინები, კომპოზიტები[1:110].

ერთსიტყვიანი	ორსიტყვიანი	მრავალსიტყვიანი	
Export Import Capital Gross Crisis Budget Fund Invoice Input	Advertising campaign Action point Target audience	New customer relations department Loyal customer base Increasing competitive marketing environment	
კომპოზიტები	კომპოზიტები (დეფისით)	ფრაზული	ერთეულებიდან
Chairperson/Chairman Shareholder Stockholder Benchmarking Fundraising Latecomer Standpoint	Bank-stock Bench-mark	აღსანიშნავია (კოლოკაციები): Arrange a meeting Run a meeting Push back a meeting Make a point = get off the point Speak to the point Come to an agreement/reach an agreement Take action Take advantage of smth Take revenge	სიტყვათშეერთება

აზრებისა და გამონათქვამების ეკონომიურობას ემსახურება აბრევიატურები და აკრონიმები, რითაც მდიდარია ბიზნესის ენა:

BKPR – bookkeeper - ბუღალტერი

CAO – Chief Accounting Officer - აღრიცხვების მთავარი ბუღალტერი

CFO – Chief Financial Officer - ფინანსების მთავარი ოფიცერი

CEO – Chief Executive Officer - აღმასრულებელი დირექტორი

SWOT - აკრონიმი, რომელიც არის ანალიზის ფორმა, ამოწმებს თქვენს:

Strength - სიძლიერეს

Weakness- სისუსტეს

Opportunities - შესაძლებლობებს

Threats - მოსალოდნელი საფრთხეს

KPI – Key Performance Indicator - აკრონიმი, რომელიც აღნიშნავს პიროვნების ან კომპანიის მიერ შესრულებულ საქმის მყარ ინდიკატორებს. ჩვეულებრივ მაჩვენებელია თუ რამდენად ეფექტურია თქვენი ბიზნესი სპეციფიკურ სფეროში.

„ფიქსირებული გამოთქმები ისეთ გამოთქმებს აღნიშნავს, სადაც სიტყვის არანაირი ცვლილება არ დაიშვება, არც ვარიაცია და არც ჩანაცვლება. წინაარმდეგ შემთხვევაში გამოთქმა მნიშვნელობას კარგავს. ბევრი ასეთი გამოთქმა საინტერესოა ინფორმაციული თვისებებით. მათი ექსპრესიულობა, სტილისტური ხასიათი და ემოციური შეფერილობა მხოლოდ გამოთქმის შემადგენელი ელემენტების ურთიერთინტერაქციით მიიღება“ [1:143].

To lay the groundwork

To keep in touch with

Ramble and wonder of the point

To make a profit

To keep wondering off the time

To get out of the control

To stick to the point

Cover a lot of ground

To take advantage

Point of view

იდიომები

On the same page=see eye to eye=to be on the same wavelength

Get the ball rolling

Tighten your belt=tighten the purse strings=pinch pennies

Knuckle down

In a nutshell

Can't make head or tail of smth

To beat about the bushes

To be like talking to a brick wall [3:9-10].

კვლევის შედეგები. აღნიშნული კვლევის ემპირიული მასალის გაანალიზებისას აღმოჩნდა, რომ ინგლისურ ენაში არსებული ბიზნესის ენა მდიდარია ლექსიკური ერთეულების მრავალფეროვნებით. ბევრ ჩვენგანს ესმის ლექსიკის კომუნიკაციური ძალა და მნიშვნელობა, რაც ჩვენ საშუალებას გვაძლევს დიდი რაოდენობის სიტყვების შესწავლა მოვახერხოთ, თუმცა ლექსიკის ათვისება საკმაოდ რთულია და დიდ ძალისხმევას მოითხოვს.

განსაკუთრებულ ყურადღებას ითხოვს ისეთი ტერმინებისა და გამოთქმების ჯერ ათვისება და შემდეგ მათი გამოყენება, რომელთა შსატყვისი ქართულში არა გვაქვს, არადა ასე საჭირო და აუცილებელია მისი ხმარება ბიზნესში. ასევე პრობლემურია სიტყვათა გრძელი რიგის ჯგუფი, რომელიც ისე გვხდება როგორც ერთი ერთეული, ისინი წარმოადგენენ „ჩანკებს“ (Chunks) ან ზოგჯერ მრავალსიტყვიან ერთეულებს. შეიძლება ითქვას, რომ კოლოკაციებს და ჩანკებს უკავიათ საშუალო პოზიცია სიტყვასა და გრამატიკას შორის [6:27]. ზემოთაღნიშნული სიმნელების გამო შესაფერისი სავარჯიშოების შედგენამ გაუადვილათ სტუდენტებს შედარებით რთული ლექსიკური ერთეულების გაგება. ჩვენს მიერ გამოყენებული სავარჯიშოების ტიპებია:

1. Multiple Choice - მრავალჯერადი არჩევანი
2. Matching - დაწყვილება (როგორც კოლოკაციების ასევე დეფინიციების)
3. Gap Filling - სიტყვების ჩასმა
4. Reading the words to make idioms - იდიომების აწყობა
5. Correcting the sentences - წინადადებების გასწორება

დასკვნა. იქედან გამომდინარე, რომ ბიზნეს ინგლისურის სწავლება საკმაოდ რთული პროცესია, იგი მოითხოვს დიდ ძალისხმევას როგორც მასწავლებლის ასევე სტუდენტის მხრიდან. ტერმინების შემადგენლობის და მათი იდიომების მნიშვნელობების დადგენამ მოგვცა საშუალება ზოგჯერ შესატყვისი ქართულ ენაშიც მოგვეძია. ინგლისურ ენაში ზოგიერთი ტერმინი არ ითარგმნება, მაგრამ მისი ხშირი გამოყენება ქართულ ენაშიც გვხვდება. მაგ: იმპორტი, ექსპორტი, კრიზისი, კპიტალი, ინვოისი, ფონდი, ბანკი ად აშ. კოლოკაციებიდან - arrange a meeting - შეხვედრის მოწყობა, reach an agreement - შეთანხმების მიღწევა, მაგრამ run a meeting - კრების წაყვანა, ხოლო run business - ბიზნესის მართვა, საერთოდ ყველაზე მთავარი მნიშვნელობა კი ამ ზმნისა „სრიალია“. To get out of control - კონტროლიდან გამოსვლა; tighten your belts - ქამრების შემოჭერა (ნაკლები ფულის დახარჯვა) და ა.შ. ისეთები, რომელთაც ქართულთან არანაირი კავშირი არ აქვთ შეიძლება ვარჯიშის საფუძველზე შემოვიდეს ქართველი ახალგაზრდების სიტყვარის შემადგენელ ნაწილად. სხვადასხვა ტიპის სავარჯიშოებზე დაყრდნობით სტუდენტები შეძლებენ შეასრულონ როლური აქტივობები ბიზნესშეხვედრების იმიტაციით.

ლიტერატურა:

1. Арбекова Т. И (1977): Лексикология английского языка (практический курс), Москва, высшая школа
2. Арнольд И.В. (2012): Лексикология современного английского языка, Москва, высшая школа
3. Cotton D., Favley D., Kent S. (2011): Market Leader 3rd Edition: Upper Intermediate Coursebook, Pearson Educatio
4. Locker, K. O. (1995): Business and administrative communication (3rd ed.). Chicago: The Ohio State University
5. Masccul B. (2017): Business Vocabulary in use, Cambridge University Press
6. Scivener J. (2005): Learning Teaching, Macmillan Books for Teachers
7. https://en.wikipedia.org/wiki/Business_studies
8. https://www.vedantu.com/commerce/how-to-learn-business-studies?fbclid=IwAR17Xos4Sm4o1Y1Ffc8_7SXw70_76cIVq4AZAzHghEC-I4J_sLGqQL7tB2M

Nunu Charkviani, Sopio Kipiani

Akaki Tsereteli State University

Kutaisi, Georgia

nunu.charkviani@atsu.edu.ge; sopio.kipiani@atsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2024.09.59>

Some peculiarities in teaching business vocabular

Abstract

The article deals with business studies. The course of Business English covers the principles of running a business. Increasing the students' Business Vocabulary is very valuable. It enables them to communicate ideas with their industry colleagues in future. Very often students find confusing to understand some English business words and phrases in special texts and newspaper articles.

Our research aims to help teachers to make the teaching process easy. Terms and words, phrases and idioms, single word vocabulary items, common going-together patterns of words (collocations) and longer combinations of words analyzed in the article is a good remedy to become a base – that will make students' communication very effective.

Key Words: business vocabular , teaching